

İlkokula Hazır Bulunuşluk Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması

Tuncay CANBULAT¹ Halit KIRIKTAŞ²

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Özet

Geliş Tarihi: 01.10.2016
Kabul Tarihi: 01.12.2016

Available online
15.12.2016

Bu araştırmada, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir öğretmen değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın elde edilen veriler, İzmir Buca merkez ilçesinde yer alan ilkokullarda öğretim faaliyetlerine rehberlik eden ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 26 sınıf öğretmeninin 620 birinci sınıf öğrencisinden toplanmıştır. Çalışmada ölçme aracının geçerlilik düzeyini belirlemek için Açıklayıcı ve Doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve madde-toplam korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Güvenirlik çalışmaları kapsamında ise Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Süreçte yapılan Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre, ölçme aracının 33 maddeden oluştuğu ve dört faktörlü bir yapıya sahip olduğu anlaşılmıştır. Yapılan istatistiksel işlemler sonunda ölçme aracının ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla geçerli ve güvenilir bir öğretmen değerlendirme ölçeği olduğu görülmüştür. Ölçeğin sonraki çalışmalarda değişkenleri belirlemesi açısından kullanılması önerilir.

© 2016 AEAD

Anahtar Kelimeler

Okula hazır bulunuşluk, ilkokul birinci sınıf öğrencisi, sınıf öğretmeni

The Development Scale of Readiness Primary School : Validity and Reliability Studies

Abstract

In the research, we aimed to the development a valid and reliable teacher rating scale toward determine the level of presence ready school of freshmen at the primary school. The Research datas were collected from 26 teachers and 620 freshmen at Izmir primary schools. In the study; exploratory and confirmatory factor analysis were made, item-total correlation coefficients were calculated for validity. Internal consistency reliability coefficients of Cronbach's alpha were used in the context reliability. For the result of the exploratory factor analysis were made on the obtained data; The scale consist of 4 factors and 33 items. it is understood to be a valid and reliable scale from the reliability and validity analyze.

© 2016 AEAD

Keywords

School Readiness, Freshmen at Primary School, Class Maste

¹ Yrd.Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, İzmir-Türkiye, tuncay.canbulat@deu.edu.tr

² Araş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, İzmir-Türkiye, halit.kiriktas@gmail.com

GİRİŞ

4+4+4 eğitim sistemi olarak bilinen 6287 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” büyük tartışmalara ve karşı çıkışlara rağmen 2012-2013 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulamaya konmuştur. Kabul edilen uygulama öğrencileri, onların ailelerini ve de öğretmenleri yakından etkilemiştir. Kabul edilen uygulama ile ilgili önemli eleştirilerden bir tanesi ilkökula başlama yaşının öne çekilmesi olarak ifade edilmiştir. 6287 sayılı yasayla ilkökula başlama yaşı “60” ay alt sınır, “72” ay ise üst sınır olarak belirlenmiştir. 2012 yılı güz dönemi itibariyle 60 aylık olanlar, 66-72 ay arasında olanlar ve geçen yıl birkaç aylığına zamanı dolmadığı için kayıt yaptıramayıp bu yıl kayıt yaptıran 72 ay ve üstü öğrenciler okula başlamıştır. Bu durumda üç farklı grup ilkökula başlamıştır. Özellikle, 60 ayını dolduran birinci sınıf öğrencilerinin okula başlamasıyla, öğrencilerin okula hazır bulunuşluk ve okula uyum konuları üzerinde toplumda olumlu-olumsuz tartışmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmaların sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması ve eğitim camiasından gelen eleştiriler sonucu Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2013a) yeni düzenlemeyle birlikte 2013-2014 öğretim yılından itibaren “yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkökula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir” hükmünü uygulamaya sokmuştur. Böylece yaşla ilgili yapılan tartışmalar da kısmen sona ermiştir. 6287 sayılı teklifin yasallaşması ve uygulamanın başlamasıyla birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırmaların daha çok nitel ve öğretmen gözlemlerine dayandığı, eğitim-öğretim sürecinin önemli girdilerinden biri olan okula hazır bulunuşlukla (Bloom, 1995) ilgili Türkçe alanyazında bu değişkeni ölçen objektif test ve ölçeklerin sınırlı sayıda olması nedeniyle 6287 sayılı yasa sonrası araştırmalarda (Kapçı, Artar, Çelik, Daşcı ve Avşar, 2013; Fidan, Taşçı ve Yılmaz, 2013; Işıkoğlu ve Ceren, 2014; Kerimoğlu, 2014; Ünver, Dikbayır ve Yurdakul, 2015) kullanıl(a)madığı görülmüştür. Objektif test verilerine dayalı bir çalışmayı Gümüş (2013) ve Gündüz ve Çalışkan (2013) araştırmalarında Metropolitan Olgunluk Testini kullanarak yapmışlardır. Çocuğun bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal anlamda okula hazır olması demek olan okul olgunluğunun birçok tanımı (Yavuzer, 2010) yapılmakla birlikte; okul olgunluğu kavramı, çocuğun okul eğitimini başaracak gelişimsel düzeye gelmesini ifade etmektedir (Yazıcı, 2002, s. 1-2). Hazır bulunuşluk ise hem olgunluk düzeyini hem de gerekli ön bilgi ve beceriyi içeren bir kavram olarak değerlendirilmektedir (Başaran, 1998) ki bu tanıma göre hazır bulunuşluk olgunluk kavramını da içine almaktadır. Yani Metropolitan Olgunluk Testi tek başına okula hazır bulunuşluk testi olarak değerlendirilemez. İlkokula başlama çocuğun yaşamındaki önemli adımlardan biridir. Çocuk planlı bir öğretimle yaşamı öğrenmeye çalışır, belirli kurallara uyar, öğretmenin yönergelerini yerine getirerek temel okuma-yazma, matematik gibi konuları öğrenmek gibi görevlerle karşı karşıya kalır (Oktay ve Unutkan, 2003, s.145). Eğitimde yeni bir davranış değişikliği ve kazanımların oluşması öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine bağlıdır. Bu nedenle öğrenci edineceği yeni öğrenmeler için gerekli olan ön koşul niteliğindeki duyuşsal, devinışsel ve bilişsel davranışlara sahip olmalıdır (Başar, 2001). Hazır bulunuşluk; bireyin bir öğrenmeyi kazanabilmesi için gerekli ön koşul davranışları edinmesi (Ülgen, 1997; Yılmaz ve Sünbül, 2003), bireyin bir gelişim görevini öğrenme ve olgunlaşma aracılığıyla yapabilecek düzeye ulaşması (Başaran, 1998), sinir sisteminin öğrenmeye hazır olması (Binbaşoğlu, 1995) olarak tanımlanmaktadır. Bütün bu tanımlardan ortaya çıkan şey, çocuğun okul eğitimine başlamadan önce belirli bir olgunlaşma, ön bilgi ve büyüme düzeyine gelmesi gereğinin araştırmacılar tarafından zorunlu bir ön koşul olarak ifade edildiğidir (Çataloluk, 1994). Özellikle ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin eğitim ve öğretimlerinde etkili olan okula hazır bulunuşluklarının değerlendirmesine olanak sağlayacak araştırmalara her zaman gereksinim vardır. Ulaşılabilen alan yazın değerlendirildiğinde ilgili yaş grubuyla ilgili (60-84) okula hazır bulunuşluk değişkeni bağlamında objektif test verilerine dayalı çalışma sayısı sınırlıdır. Türkçe alan yazın incelendiğinde okula hazır bulunuşluluğu ölçmeye yönelik geliştirilen veya uyarlanan ölçme aracının sınırlı olduğu görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmayla, ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluk düzeylerini saptamak amacıyla güvenilirliği ve geçerliliği saptanmış bir öğretmen değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma, bireylerin ilköğretime başlarken sahip oldukları hazır bulunuşluklarını belirlemeye yönelik öğretmen değerlendirme ölçeği geliştirilmesi amacıyla yürütülmüştür. Bu bakımdan çalışmada ölçek geliştirme süreçleri yöntemsel olarak izlenmiştir.

Katılımcılar

Alanyazın incelendiğinde; ölçek geliştirme çalışmalarında, örneklemin sayısal olarak büyüklüğü için çeşitli görüşlerin olduğu görülmeye karşın araştırmacıların çoğu geliştirilmesi planlanan ölçek madde sayısının 5 katı olarak seçilebileceği yönünde birleştiği görülmektedir (Bryman ve Cramer, 2005; Büyüköztürk, 2010; Cohen and others, 2007; Tavşancıl, 2005). Öte yandan analiz sürecinde belirlenen KMO ve Barlett testlerinin sonuçlarına bakılarak ta örneklem büyüklüğünün yeterliliğine karar verilebileceği görülmektedir. KMO değerinin. 80 den büyük olmasının örneklem büyüklüğünün çalışma için yeterli olduğunu gösteren bir belirteç olduğu alan yazında belirtilmektedir (Gorsuch, 1983; Johnson & Christensen, 2000). Yürütülen bu çalışmada alan yazındaki bu iki farklı yönelimde göz önünde bulundurulmuştur. Çalışma 2012-2013 eğitim öğretim yılında İzmir İli Buca İlçesi'nde yer alan 5 devlet okulunda 26 sınıf öğretmenin katılımıyla 620 ilkokul 1.sınıf öğrencisinin katılımıyla yürütülmüştür. Çalışma grubunun özellikleri aşağıdaki tablo-1'de betimlenmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubu Deseni

	Çalışma Grubu özellikleri	N
Cinsiyet	Kız (1)	320
	Erkek (2)	300
Yaş	60-65 ay arası (1)	117
	66-71 ay arası (2)	253
	72 ay ve üstü (3)	250
Toplam		620

Tablo 1 incelediğinde; çalışma grubunun 620 ilkokul 1.sınıf öğrencisinden oluştuğu görülmektedir. 620 katılımcının 320' si kız 300' ü erkek olup; katılımcılardan 117' si 60-65 aylık, 253' ü 66-71 aylık, 250'si ise 72 ay ve üzeri yaşa sahiptir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılan İlköğretime Hazır Bulunuşluk Değerlendirme ölçeği analiz süreçlerinden sonra 33 madde 4 alt faktörlü yapıya sahip 5, li likert tipi ölçme aracıdır. Ölçekte yer alan maddeler "tamamen yeterli=5, yeterli=4, orta düzeyde yeterli=3, kısmen yeterli=2 ve yeterli değil=1" olarak sınıf öğretmenleri tarafından puanlanmaktadır. Ölçeğin istatistiksel özellikleri bulgular bölümünde incelenmiştir.

Araştırma Süreci

Bireylerin ilkokula başlarken sahip oldukları hazır bulunuşluklarını belirlemek üzere geliştirilen "Okula Hazır Bulunuşluklarını Belirleme Öğretmen Ölçeği" nin" geliştirme sürecinde alan yazında belirtilen ölçek geliştirme süreçleri izlenmiştir (Lawshe, 1975; Tavşancıl, 2005; Turgut ve Baykul, 1992).Bu bağlamda ölçme aracı geliştirme sürecinde öncelikli olarak literatür taraması yapılmış ve hazır bulunuşluk kavramının için teorik bir çerçeve oluşturulmuştur MEB, 2013b; Oktay, 1980; Oktay, 1983; Oktay ve Unutkan, 2003; Unutkan, 2003; Senemoğlu, 2013). Oluşturulan teorik altyapı ışığında hazır bulunuşluk kavramını ölçmesi hedeflenen 54 soru maddesi hazırlanmıştır. Oluşturulan maddelerin yapı ve kapsam geçerliliğinin uygunluğu için alan uzmanlarından (3 Okul Öncesi öğretmenliği ABD öğretim üyesi, 2 Sınıf öğretmenliği ABD öğretim Üyesi) konu ile ilgili görüş alınmıştır. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda kapsam ve yapı olarak diğer maddelerle uyumsuz 12 maddenin çıkarılmasına karar verilmiştir. Uzman görüşünden sonra son şekli verilen ölçme aracı İzmir 'de görev yapan 4 ilkokul öğretmenin katkılarıyla 85 ilkokul birinci sınıf öğrencisine uygulanarak pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında ölçme aracının

kullanıma uygun olduğu anlaşılmıştır. Süreç sonunda oluşturulan ölçme aracı 44 maddeden oluşmaktadır. Ölçme aracında bulunan yer alan her madde (5) tamamen yeterli, (4) yeterli, (3) orta düzeyde yeterli, (2) kısmen yeterli ve (1) yeterli değil arasında değişen, puanlama ile değerlendirilmektedir. Ölçme aracı Açımlayıcı faktör analizi için, 2012 yılı Ekim ayının son haftası içinde İzmir ili Buca İlçesi ilkokullarında gerektiği gibi madde sayısının en az 5 katı olacak şekilde 9 sınıf öğretmeni yardımıyla 220 1. sınıf öğrencisine uygulanmıştır.(Tezbaşaran, 1997). AFA' dan elde edilen bulgular doğrultusunda ölçme aracında gerekli düzeltmeler yapılmış ve 2012 yılı Kasım ayının son haftası içinde İzmir ili Buca İlçesi devlet okullarında görev yapan 17 sınıf öğretmenin katkısıyla 400 1. sınıf öğrencisi için doldurulmuş ve elde edilen veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Analizler sonucu ulaşılan bulgular ilgili bölümde başlıklar halinde sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışmada ölçme aracının kapsam ve yapı geçerliği incelemesi yapılmıştır. Kapsam geçerliğini sağlamak için alan yazın taramasının ardından ö uzman ve öğretmen görüşleri alınmıştır. Yapı geçerliğini incelemek üzere ise Açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. AFA, SPSS 18 ile, DFA ise AMOS 21 ile hesaplanmıştır. Faktör analizi yapılmadan önce, sınıf öğretmenlerinin öğrencileri için doldurduğu formlardan elde edilen verileri üzerinde faktör analizinin yapılabileceğine KMO katsayısı ve Bartlett küresellik testi değerlerine bakılarak karar verilmiştir. Güvenirlilik, madde-toplam korelasyon katsayıları ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları ile değerlendirilmiştir. Süreçte ilk olarak 220 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde Açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmış ve alt faktörler belirlenmiştir. Faktör yapısına uymayan ve faktör yükleri düşük olan maddeler ölçekten atılmış ve ölçeğin alt faktörleri ve geneli üzerinde güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Atılan maddeler sonrasında şekillenen ölçek 400 farklı katılımcıya uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinde doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Analizler sonucu ulaşılan bulgular sonraki bölümde alt başlıklar halinde sunulmuştur.

BULGULAR

Açımlayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Çalışmada 220 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde yapılan AFA sonuçları incelendiğinde; çalışma grubunun faktör analizine yeterli olup olmadığını sınavan Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonuçlarının 0.968 değerinde olduğu belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde KMO sonucunda bulunan değer 1'e yakın olmasının çalışma grubunun yeterli büyüklüğe sahip olduğunun göstergesi olduğunun belirtildiği görülür (Kline, 1994; Haladyna, & Rodriguez, 2013). Bu bağlamda çalışma grubunun yeterli olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan verilerin normal dağılımını inceleyen Bartlett Küresellik Testi sonuçlarının 15950,514 ve $p=0.00$ olması verilerin analiz yapmak için mükemmel düzeyde anlamlılık derecesine sahip olduğunu göstermektedir (Baykal, 1994; Haladyna, & Rodriguez, 2013; McGartland and others, 2003). Bu bağlamda çalışma grubunun yeterli büyüklüğe sahip olduğu ve verilerin normal dağılım özelliği taşımasının belirlenmesinin ardından Temel Bileşenler analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde; ölçek maddelerinin 4 alt boyutta toplandığı ancak anti-amage tablosunda yer alan faktör yüklerinin yakınlığı görülmüştür.

Literatürde belirtilenler doğrultusunda Varimax döndürme tekniğiyle işlem tekrarlanmıştır (Togerson, 1958) . Yine Anti-image tablosu incelenerek anti-image değerleri .50 ten küçük 7, 35, 27 nolu maddeler ile farklı faktörlere yerleşebilen (çift madde) 15, 19'nolu maddeler ölçekten çıkarılmıştır (Haladyna, & Rodriguez, 2013). Maddelerin her biri çıkarılırken analiz tekrarlanmıştır. Madde çıkarma işlemi bittikten sonra elde edilen Scree Plot ve öz değerler incelendiğinde ölçeğin 4 alt faktörden oluştuğu ve toplam varyansın %85.6 açıkladığı belirlenmiştir. İlkokula başlayan çocuklarda bulunması gereken gelişimsel alanyazında "psikomotor beceriler, duyuşsal beceriler, bilişsel beceriler ve öz bakım becerileri" olmak üzere (MEB, 2013; Senemoğlu, 2013) 4 başlık altında değerlendirilmesinden de yararlanılarak alt boyutlar isimlendirilmiştir. Her bir faktör öz değerleri ve açıkladığı varyansın yüzdeleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Alt Faktörlerin Öz Değer ve Varyans Değerleri

Alt Faktörler	Faktör Öz değeri	Açıklanan Varyans Yüzdesi(%)
Bilişsel Beceriler	12,249	31,408
Duyuşsal Beceriler	8,911	54,256
Psikomotor Beceriler	6,220	70,204
Öz Bakım Becerileri	5,667	84,733

Ölçeğin faktör analizi sonuçlarına göre maddelerin hangi alt faktörde toplandığı ve bu alt faktörlerdeki yükleri ise Tablo 3' te görülmektedir.

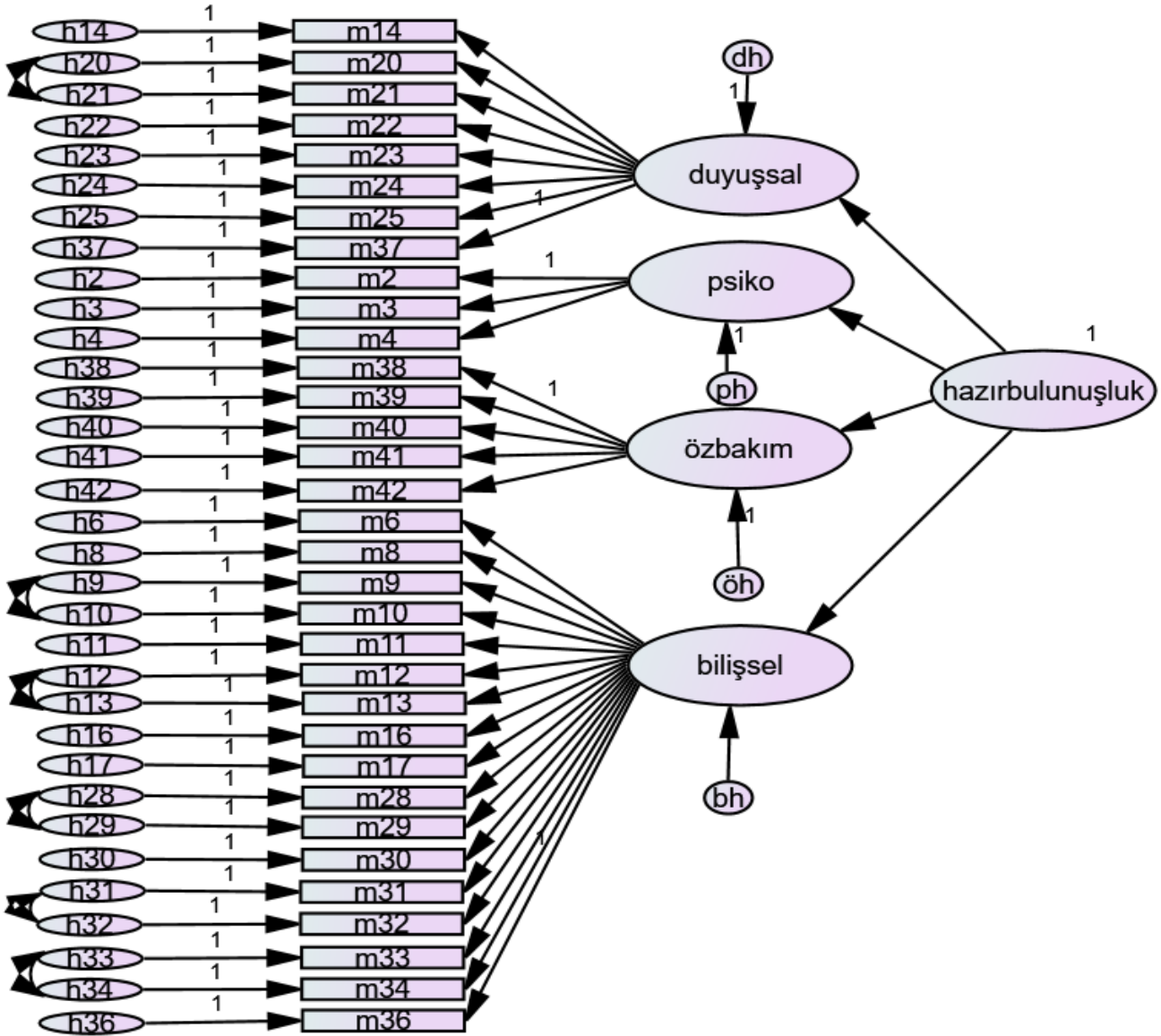
Tablo 3: Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Madde No	Alt Faktörler				Ortak Faktör Varyans	Madde Toplam Korelasyon Ortalamaları	Ort.	S.S
	1	2	3	4				
m31	,765				,879	,917	3,925	1,102
m30	,747				,897	,875	3,908	1,112
m10	,745				,891	,934	3,804	1,108
m12	,740				,880	,925	3,912	1,099
m11	,737				,881	,927	3,887	1,074
m29	,736				,862	885	3,650	1,197
m33	,733				,838	,927	3,850	1,008
m13	,725				,873	,923	3,900	1,12
m8	,717				,861	,914	4,004	1,081
m32	,716				,884	,892	3,883	1,120
m9	,715				,847	,909	3,808	0,982
m28	,711				,799	,860	3,729	1,076
m16	,683				,799	,876	4,058	1,198
m17	,661				,823	,886	4,054	1,142
m18	,620				,750	,834	3,662	1,123
m34	,617				,830	,915	3,725	1,054
m36	,599				,786	,919	3,550	1,163
m6	,589				,762	,843	3,787	1,123
m22		,798			,902	,916	3,86	1,123
m21		,773			,891	,919	3,629	1,139
m23		,741			,893	,918	3,979	1,068
m24		,728			,798	,863	3,979	1,121
m26		,703			,882	,922	3,675	1,262
m25		,689			,864	,894	3,954	1,080
m20		,679			,873	,908	3,762	1,250
m14		,675			,832	,874	3,864	1,219
m37		,610			,784	,843	3,804	1,142
m40			,820		,927	,890	4,09	1,041
m42			,796		,832	,777	4,24	0,979
m38			,743		,877	,846	4,01	1,054
m41			,695		,869	,823	3,98	1,103
m39			,692		,861	,843	3,95	1,053
m4				,758	,763	,925	3,74	0,972
m2				,747	,940	,954	3,83	1,028
m3				,721	,932	,948	3,81	1,032
m5				,649	,921	,905	3,91	1,082
m1				,640	,882	,802	4,14	0,836

Tablo 3 incelendiğinde; ölçeğin 4 alt boyuttan oluştuğu 1. faktörde (Bilişsel Beceriler) 18 maddenin, 2. Faktörde (Duyuşsal Beceriler) 9 maddenin, 3. Faktörde (Öz Bakım Becerileri) 5 maddenin ve 4. Faktörde (Psikomotor Beceriler) 5 maddenin yer aldığı görülmektedir. Bu bakımdan AFA sonuçlarına göre ölçek toplamda 37 maddeden oluşmaktadır.

Doğrulamalı Faktör Analizine (DFA) İlişkin Bulgular

Açımlayıcı faktör analizinin uygunluğunu deneme amacıyla doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. DFA sonucunda oluşan yol diyagramı ve bulgular aşağıdaki gibidir.

Şekil 1: Oluşturulan Modele İlişkin Yol (Path) Diyagramı ve Standardize Edilmiş Değerler

Yapılan DFA sonucunda oluşturulan modelde 1, 5, 18 ve 26 nolu regresyon ağırlıkları çok yüksek çıktığından maddelerin ölçek yapısı ile uyumsuz olduğu anlaşılmış ve maddeler ölçekten çıkarılmıştır (Meydan, & Şeşen, 2011). Sonrasında e ölçek 4 alt boyut ve 33 maddeye indirgenmiştir. Ölçeğin son hali üzerinden yapılan DFA sonuçlarına göre $\chi^2 = 1843,25$, $\chi^2 / df = 5,05$, RMSEA=0,098, GFI= 0,899, AGFI= 0,910, CFI= 0,902 ve NNFI= 0,911 olarak belirlenmiştir. Değerler incelendiğinde yapılan faktör analizinin oluşturulan ölçekle uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda yapılan çalışma sonucu geliştirilen ölçeğin 4 alt boyut ve 33 maddeden oluştuğu görülmektedir.

Güvenilirlik Analizine İlişkin Bulgular

Ölçeğin her alt faktörü ve ölçeğin tamamı için güvenilirlik analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4 sunulmuştur.

Tablo 4: Ölçeğin alt boyutlarına ve geneline ilişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Alt Faktörler	İç Tutarlılık Kat sayısı (r)
Bilişsel Beceriler	.987
Duyuşsal Beceriler	.976
Öz Bakım Becerileri	.961
Psikomotor Beceriler	.966
Genel Yapı İçin	.991

Tablo 4 incelendiğinde gerek alt boyutların gerekse ölçeğin genelinin iç tutarlılık kat sayılarının 0.975 olduğu görülmektedir. Ayrıca ölçme aracının split-half yöntemi (1. bölüm 17 madde, 2. bölüm 16 madde) ile elde edilen Guttman katsayısı “0.974” olarak bulunmuştur. Bu doğrultuda, ölçme aracının ilk il bölümü için Cronbach Alfa katsayısı “0.982”, son bölümü için ise “0.982” olarak hesaplanmıştır. Ölçme aracının ilk ve son bölümü arasındaki korelasyon katsayısının “.948” olduğu belirlenmiştir. Ölçme aracına ilişkin Spearman Brown katsayısı ise “.974” olarak hesaplanmıştır. Bu bağlamda çalışma sürecinde geliştirilen ölçme aracının yüksek derecede güvenilir olduğu anlaşılmaktadır (Büyüköztürk, 2010).

TARTIŞMA, SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu araştırmada ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla kullanılabilir bir öğretmen değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın başlangıcında 54 madde olarak hazırlanan ölçme aracı, uzman görüşleri doğrultusunda 42 maddeye indirgenmiş ve 42 maddelik ölçek ile 26 öğretmen ve 620 ilkökul öğrencisinden oluşan katılımcı grup ile uygulama yapılmıştır. Uygulama sürecinden elde edilen veriler istatistik paket programı yardımıyla analiz edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda 34 maddeden oluşan 4 faktörlü bir ölçme aracı elde edilmiştir (Tablo 3). Analiz sürecinde binişik veya faktör yükü .40 altında olan 8 madde ölçme aracında çıkartılmıştır. Sonrasında yapılan DFA sürecinde 1 maddenin belirlenen alt faktörlerle tutarlı olmadığı anlaşılmış ve ölçekten çıkarılmıştır. Süreç sonunda ölçme aracının 33 madde 4 alt faktörden oluşan iç tutarlılık katsayısı .991 olan geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu anlaşılmıştır. Geliştirilen ölçekte toplam 33 madde yer almaktadır. Ölçekte yer alan her madde, puan değeri olarak “madde (5) tamamen yeterli, (4) yeterli, (3) orta düzeyde yeterli, (2) kısmen yeterli ve (1) yeterli değil” seçeneklerinden oluşan, Likert tipi bir ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 33, en yüksek puan ise 165’tir. Ölçekten alınan yüksek puan ilkökula başlayan ya da başlayacak öğrencinin okula hazır bulunuşluğunun yüksek olduğu, düşük puan ise ilkökula başlayan ya da başlayacak öğrencinin okula hazır bulunuşluğunun düşük olduğu biçiminde değerlendirilebilir. Ölçeğin mevcut haliyle okula başlayacak öğrenciyle ilgili aileyle görüşerek ya da öğrenciyi gözlemleyerek okul öncesi öğretmenleri, sınıf öğretmenleri ve rehber öğretmenlerinin öğrencinin hazır bulunuşluğuyla ilgili görüşlerinin belirlenmesinde kullanılabilmesi söylenebilir. Ölçeğe ilişkin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları farklı örneklem gruplarında tekrarlanabilir.

KAYNAKÇA

- Başar, E. (2001). Genel öğretim yöntemleri. Samsun: Kardeşler Ofset ve Matbaa.
- Başaran, İ. E. (1998). Eğitim psikolojisi (5. Baskı). Ankara: Aydan Web Tesisleri.
- Baykal, A. (1994). “Davranış ölçümünde yapısal geçerlik göstergesi.” Türk Psikoloji Dergisi, 33, 45-50.
- Bloom, B. (1995). İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme (2. Baskı). (Çeviren: Durmuş Ali Özçelik). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Binbaşıoğlu, C. (1995). Eğitim psikolojisi (9. Baskı). Ankara: Yargıcı Matbaa.
- Bryman, A., & Cramer, D. (2005). Quantitative data analysis with SPSS 12 and 13: a guide for social scientists. Psychology Press.

- Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). Research methods in education. (6th ed). New York: Routledge.
- Çataloluk, C. (1994). Farklı sosyo-ekonomik ve kültürel ortamlarda yetişen çocukların okul olgunluğu açısından karşılaştırılması. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gorsuch, R. L. (1983). Factor analysis (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Gümüş, S. (2013). 1. Sınıfa Başlama Yaşının Değerlendirilmesi. Öğretmen Dünyası Yıl:34/ Haziran 2013/ ISSN: 1300-2759 sayı: 402. ss:7-8.
- Gündüz, F. ve Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 Aylık Çocukların Okul Olgunluk ve Okuma Yazma Becerilerini Kazanma Düzeylerinin İncelenmesi. TurkishStudies - International Periodical ForTheLanguages, Literatureand History of TurkishorTurkic, 8(8), 379-398.
- Fidan, M., Taşçı, N. ve Yılmaz, N. (2013). İlkokul Birinci Sınıf Öğretmenlerinin 60-66 Aylık Öğrencilerine İlişkin Görüşleri (Yayımlanmamış araştırma).
- Haladyna, T. M., & Rodriguez, M. C. (2013). Developing and validating test items. Routledge.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2000). Educational research: Quantitative and qualitative approaches. Allyn & Bacon.
- Kapçı, E., Artar, M., Çelik, E.G., Daşcı, E ve Avşar, V. (2013). İlkokul Birinci Sınıfa Farklı Yaşlarda Başlayan Çocukların Ruhsal ve Sosyal Gelişimi ile Akademik Benlik Algulamaları Açısından Karşılaştırılması. Ankara Üniversitesi Yayınlanmamış Proje.
- Kerimoğlu, F. (2014). Farklı Yaştaki Çocukların Oluşturduğu İlkokul 1. Sınıflarda Yaşanan Sorunların Belirlenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kline, P. (1994). An Easy Guide to Factor Analysis, London: Routledge.
- Lawshe, C. H. (1975). "A quantitative approach to content validity." Personnel Psychology, 28, 563-575.
- McGartland, R. D., Berg-Weger, M., Tebb, S., Lee, E. S., ve Rauch, S. (2003). "Objectifying content validity: Conducting a content validity study in social work research". Social Work Research, 27(2), 94 - 104.
- Meydan, C. H., & Şeşen, H. (2011). Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları. Detay Yayıncılık.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2012). Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı http://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/programlar/ilkogretim/rehberlik_okuloncesi.pdf adlı internet sitesinden 24.11.2012 tarihinde elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013a). İlköğretim kurumları yönetmeliği. "http://mevzuat.meb.gov.tr/html/ilkveokuloncyon0/ilkveokuloncyon0.html" adlı internet sitesinden 26.08.2014 tarihinde elde edilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2013b). Okul Öncesi Eğitim Programı. "http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72" adlı internet sitesinden 14.10.2013 tarihinde elde edilmiştir.
- Işıkoğlu, E. N., Ceren, Ş. Z., (2014). Birinci Sınıfa Başlayan Çocukların, Velilerin ve Öğretmenlerin Okula Uyumlarının İncelenmesi. International Journal Of New TrendsInArts, Sports & Science Education, 3 (2).
- Oktay, A. (1980). Metropolitanreadiness testinin İstanbul'da farklı sosyo-ekonomik ve kültürel çevrelerdeki (5-6) yaş çocuklarına uygulanması, Pedagoji Dergisi, 1, 119-138.
- Oktay, A. (1983). Okul Olgunluğu. İstanbul : İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No: 3089.

- Okday, A. & Unutkan, Ö. P. (2003). İlköğretime hazır oluş ve okul öncesi eğitimle ilköğretimin karşılaştırılması (Ed. M. Sevinç). Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. İstanbul : Morpa Kültür Yayınları.
- Tavşancıl, E. (2005). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tezbaşaran, A. (1997). Likert tipi ölçek geliştirme k.lavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- Togerson, W.S. (1958). Theory and Methods of Scaling, New York: Wiley.
- Turgut, M. F. ve Baykul, Y. (1992). Ölçekleme Teknikleri, ÖSYM Yayınları", Ankara.
- Senemoğlu, N. (2013). Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya, Ankara Yargı Yayınevi.
- Unutkan, Ö. P. (2003). Marmara İlköğretime Hazır Oluş Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Standardizasyonu. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ülgen, G. (1997). Eğitim psikolojisi. İstanbul: Alkim Yayınevi.
- Ünver, G. B., Dikbayır, A., ve Yurdakul, B. (2015). Kesintili zorunlu eğitim ilkokul birinci sınıf uygulamalarının incelenmesi. K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi 23 (4), 1647-1664.
- Yavuzer, H. (2010). Çocuğun İlk 6 Yılı. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yazıcı, Z. (2002). Okul öncesi eğitiminin okul olgunluğu üzerine etkisinin incelenmesi. Milli Eğitim Dergisi, 155.
- Yılmaz, H. ve Sünbül, A. M. (2003). Öğretimde planlama ve değerlendirme. Ankara: Mikro Yayınları.

Atıf İçin / Please cite as: Canbulat, T. & Kiriktaş, H. (2016). İlkokula Hazır Bulunuşluk Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması (The Development Scale of Readiness Primary School: Validity and Reliability Studies). *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-35. <http://academiadergi.com>

İLKÖĞRETİME HAZIR BULUNUŞLULUK ÖLÇEĞİ

Sayın Hocam,

Aşağıdaki formlar, öğrencilerinizin okulun ilk günlerindeki (yaklaşık ilk bir ay) okula hazır bulunuşlukları ve okula uyumlarıyla ilgili düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanmış ölçek maddeleridir. Lütfen, her bir öğrencinizin ayrı ayrı okulun ilk günlerinde geçerli olan durumunu bildiren düzeyi kendiniz işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederiz. Saygılarımızla.

Cinsiyeti: () Kız () Erkek Öğrenci anaokuluna gitti mi? () Evet () Hayır

Öğrencinizin Eylül Ayındaki Doğum Ayı: () 60-65 ay arası () 66-71 ay arası () 72 ay ve üstü

	Bu öğrenci okulun ilk günlerinde;	Tamamen yeterli	Yeterli	Orta Düzeyde Yeterli	Yeterli Değil	Hiç Yeterli
2	Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapardı (ör: Kalem tutma, makas kullanma, şekli taşımadan boyama).					
3	El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapardı (Kağıt katlama-kesme-yapıştırma, noktaları birleştirip yeni şekil oluşturma).					
4	Kalem tutmayı sorunsuz gerçekleştirdi.					
6	Ritim ve müzik eşliğinde hareket ederdi.					
8	Öğrendiklerini sözel olarak ifade ederdi.					
9	Sözcük dağarcığı öğrenmesi için yeterliydi.					
10	Öğretmenin okuduğu bir metin ya da hikayenin anlamını kavradı.					
11	Görsel materyalleri okurdu (ör: Resimlerden hikaye oluşturma).					
12	Kendisine ait özellikleri tanıttı.					
13	Aile bireylerine ait özellikleri tanıttı.					
14	Başladığı işi bitirme çabası gösterirdi.					
16	Kendine ait duyguları (kızgınlık, sevgi, mutluluk vb.) ifade ederdi.					
17	Başkasına ait duyguları (kızgınlık, sevgi, mutluluk vb.) fark ederdi.					
20	Sorumluluk alır ve aldığı sorumluluğu yerine getirirdi.					
21	Grup etkinliklerinde uygun davranışlarda bulunurdu.					
22	Arkadaşlarıyla oyun oynarken uygun davranışlarda bulunurdu.					
23	Arkadaşlarının eşyalarını kullanırken izin isterdi.					
24	Eşyalarını (oyuncak, kalem, silgi vb.) arkadaşlarıyla paylaşırdı.					
25	Değişik ortamlardaki kurallara uyardı (ör: teşekkür etme, rica etme, özür dileme, sıra bekleme, sabır gösterme).					
28	Nesneleri 20'ye kadar sayardı.					
29	Geometrik şekilleri tanırdı.					
30	Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanırdı (ör: WC, tehlike, trafik).					
31	Nesneleri özelliklerine göre eşleştirdi (ör: şekil, renk, büyüklük, uzunluk, miktar).					
32	Nesneleri özelliklerine göre gruplardı (ör: şekil, renk, büyüklük, uzunluk, miktar).					
33	Nesneleri özelliklerine göre sıralardı (ör: şekil, renk, büyüklük, uzunluk, miktar).					
34	Bir nesneyi kopya ederek çizerdi (ör: Üçgen, ağaç, kalem).					
36	Bir örüntüdeki ilişkiyi kavradı.					
37	Ders araç-gereçlerini düzenli kullanırdı.					
38	Giysilerini sorunsuzca giyip, çıkarırdı.					
39	Kendini kazalardan ve tehlikelerden korurdu.					
40	Tuvalete kendi gidip gelirdi.					
41	Temizlik kurallarını uygulardı.					
42	Yardımsız beslenirdi.					